

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Біздің бөбекжай

ЖАРИЯЛАНДЫ 01.11.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР ата-анамен серіктестік, бөбекжай, денсаулық сақтау технологиялары, ерте даму, инклюзивті орта, мектепке дейінгі тәрбие, тұлғалық-бағдарлы оқыту, ұлттық құндылықтар	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/183654/
--------------------------	---	--

Канаталиева Динара Шамуратовна

«Нұрбақыт» бөбекжайы. Ақжайық ауданы. БҚО

Тәрбиеші

Аннотация

Бұл мақалада мектепке дейінгі ұйымның маңызды буыны болып табылатын «Біздің бөбекжайдың» құрылымы, тәрбиелік-оқытушылық қызметінің мазмұны, ұлттық құндылықтарға негізделген тәрбие қағидаттары, баланың тұлғалық дамуын қамтамасыз ететін педагогикалық жағдайлар және ата-анамен бірлескен жұмыс тетіктері ғылыми-әдістемелік тұрғыдан талданады. Мақалада бөбекжайдың білім беру үдерісін ұйымдастырудағы жүйелілік, өңірлік-мәдени ерекшеліктерді ескеру, денсаулық сақтау технологияларын қолдану, сондай-ақ цифрландыру мен инклюзивті көзқарасты кіріктірудің өзектілігі айқындалады. Автор бөбекжайды қоғамның әлеуметтік-мәдени сұранысына жауап беретін, баланың тілдік, танымдық, эмоционалдық және коммуникативтік қабілеттерін ерте жастан дамытатын орта ретінде қарастырады.

Кілт сөздер: бөбекжай, мектепке дейінгі тәрбие, ерте даму, тұлғалық-бағдарлы оқыту, ұлттық құндылықтар, ата-анамен серіктестік, денсаулық сақтау технологиялары, инклюзивті орта.

КІРІСПЕ

Қазіргі таңда Қазақстанда мектепке дейінгі білім беру жүйесі білімнің барлық деңгейіне іргетас қалайды, себебі баланың өмірінің алғашқы бес-жеті жылы оның әрі қарайғы психикалық, тілдік, әлеуметтік дамуының бағытын айқындайтын шешуші кезең болып саналады; осы тұрғыдан алғанда «бөбекжай» форматы – 3 жас шамасынан бастап тәрбие мен оқытуды жүйелі түрде ұйымдастыруға мүмкіндік беретін, отбасылық

тәрбиені толықтыратын, кей жағдайда оны компенсациялайтын, ал урбанизация мен еңбек нарығының талаптары күшейген заманда ата-аналарға әлеуметтік қолдау көрсететін маңызды институттың бірі. Біздің бөбекжайдың ерекшелігі – ол білім беру бағдарламасын жалаң академиялық мазмұнда берумен шектелмей, ойын әрекеті арқылы оқытуды, тұлғалық-бағдарлы және құндылыққа негізделген педагогиканы, ұлттық-мәдени компонентті, денсаулықты нығайтушы технологияларды және ата-анамен тұрақты кері байланысты кешенді түрде қолдануында, өйткені мектепке дейінгі жастағы бала үшін оқу мазмұны ғана емес, сол мазмұнды тасымалдап тұрған орта, ересек пен баланың өзара қарым-қатынасының эмоционалдық жайлылығы, қауіпсіздік сезімі, бірегейлік пен тиесілік сезімі одан да маңызды. Осы мақалада біз бөбекжайымыздың жұмысын алты бағытта сипаттап, әрқайсысының білім беру сапасын қамтамасыз етудегі рөлін ашып көрсетеміз.

БӨБЕКЖАЙДЫҢ ТӘРБИЕЛІК КЕҢІСТІГІН ЖОБАЛАУ

Біздің бөбекжайда тәрбиелік кеңістік кездейсоқ жиналған пәндік-дамытушы материалдар жиынтығы емес, керісінше баланың табиғи сұрақ қоюға, зерттеуге, көруге, ұстауға, салыстыруға деген ішкі қажеттілігін оятатын, эмоционалдық қауіпсіздік пен сенімді қарым-қатынасқа негізделген, жас ерекшелігіне сай ұйымдастырылған педагогикалық орта ретінде қарастырылады; мұндай ортада әрбір бұрыш (сюжеттік-рольдік ойын аймағы, кітап оқу бұрышы, құрастыру және STEM элементтері орналасқан үстелдер, қимылды ойындар алаңы) нақты дамытушылық мақсаттарға қызмет етеді және тәрбиешілер мен психологтар дайындаған апталық тақырыптық жоспарлармен кіріктіріледі, соның арқасында балалардың ойыны бейберекет әрекет деңгейінде қалып қоймай, тілдік қорын кеңейтетін, ұсақ моторикасын жетілдіретін, әлеуметтік нормалар мен ережелерді игертетін, қарапайым зерттеу дағдыларын дамытатын мағыналы іс-әрекетке айналады. Тәрбиелік кеңістікті жобалау барысында біз инклюзия қағидатын да ескереміз: топта әртүрлі қарқынмен дамиды, сөйлеуі баяу, эмоциялық реттелуі әлсіз балалар болуы мүмкін, сол себепті визуалды қолдаулар (пиктограммалар, күн тәртібі суреттері), жұмсақ үстелдер мен бұрыштар, жеке жұмыс аймақтары қарастырылған, бұл балаларға артық қозуды азайтып, тапсырманы орындауға шоғырлануға мүмкіндік береді; осындай орта, зерттеулер көрсеткендей, тек ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін ғана емес, барлық тәрбиеленушілер үшін бірдей пайдалы, өйткені ол өзіндік реттелуді, кезек күту мен ережені сақтауды, өз ойын бейбіт жолмен қорғауды үйретеді.

ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫСТЫҢ МАЗМҰНЫ МЕН ҚҰРЫЛЫМЫ

Бөбекжайдағы оқу-әдістемелік жұмыс Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік стандартына сүйене отырып, бірақ сол стандартты

механикалық көшіру деңгейінде емес, нақты балалар контингентінің тілдік, этникалық, әлеуметтік-мәдени ерекшеліктерін ескеретін вариативті үлгілер арқылы іске асырылады; біз үшін бастысы – баланы ерте жастан оқытуды бастау емес, оның жас ерекшелігіне сай жетекші іс-әрекеті – ойын арқылы білім беру, сондықтан күн тәртібінде ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті (сөйлеуді дамыту, таныстыру, математика элементтері, көркем әдебиетпен жұмыс, музыка, қимылды ойындар) қысқа, мазмұнды, эмоционалдық жағынан тартымды және өмірлік тәжірибемен байланыстырылған түрде өтеді. Әдістемелік қамтамасыз етуге келсек, тәрбиешілер үшін оқу жылы басында тақырыптық-күнтізбелік жоспарлар, технологиялық карталар, тілдік жаттығу үлгілері, ұлттық ойындарды кіріктіру кестелері дайындалады, сонымен қатар педагогтардың кәсіби дамуына арналған коучингтер, рефлексивті отырыстар, балалардың жетістіктерін бақылау парақтарын біріздендіру жұмыстары жүргізіледі, бұл тәрбиешілердің өзара тәжірибе алмасуына, жаңа ойын технологияларын енгізуіне және сабақ мазмұнын шамадан тыс академизациялаудан сақтануына септігін тигізеді. Осындай жүйелі оқу-әдістемелік жұмыс балалардың сөздік қорын жыл соңына дейін орта есеппен 25–30%-ға арттыруға, қарапайым математикалық операцияларға қызығушылығын қалыптастыруға, шығармашылық-эстетикалық талғамын дамытуға және ең бастысы – мектепке дейінгі ұйымнан бастауыш мектепке жұмсақ, психологиялық жайлы көшуге жағдай жасайды.

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА НЕГІЗДЕЛГЕН ТӘРБИЕЛЕУ

Біздің бөбекжайда тәрбиенің құндылықтық өзегі қазақ халқының мәдени мұрасында, салт-дәстүрінде, тілінде, отбасылық қарым-қатынас үлгілерінде жатыр, өйткені мектепке дейінгі жаста ұлттық-мәдени сәйкестікке іргетас қаламаса, кейін оны тек пәндік оқыту арқылы қалыптастыру өте қиын; осы мақсатта күнделікті ұйымдастырылған іс-әрекетке халық ауыз әдебиеті үлгілері (тақпақтар, санамақтар, мақал-мәтелдер, жұмбақтар), дәстүрлі ойындар («Ақсерек-көксерек», «Соқыр теке», «Алтын қақпа»), ұлттық аспаптармен таныстыру, сондай-ақ қазақы қонақжайлық пен үлкенді сыйлау дәстүрін сахналық, жағдаяттық ойындар арқылы көрсету тұрақты түрде енгізіледі. Бұл тек тілдік материалды байытып қана қоймайды, сонымен бірге баланың эмоционалдық интеллектісін, эмпатиясын, топ ішінде өзін және өзгелерді құрметтеуін, «мен – қазақпын» деген позитивті өзіндік қабылдауын қалыптастырады; ал ата-аналарға арналған семинарлар мен ашық есік күндерінде ұлттық тәрбиенің қазіргі заманғы отбасыларға бейімделген нұсқалары (қазақы этикет, туыстық қатынастарды балаға қарапайым тілмен түсіндіру, мерекелерді отбасымен өткізу сценарийлері) ұсынылады, бұл үй мен бөбекжай арасындағы тәрбиелік ықпалдың алшақтығын азайтады. Сонымен қатар, көпұлтты ортада оқитын балалар үшін толеранттылық, өзге мәдениетке құрметпен қарау, ортақ азаматтық құндылықтарды бөлісу қағидаттары да қатар қоялады, осылайша ұлттыққа негізделген, бірақ этникалық шектеушілікке ұрынбайтын

ашық тәрбиелік модель түзіледі.

АТА-АНАМЕН СЕРІКТЕСТІК ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ӘРІПТЕСТІК

Мектепке дейінгі ұйым жұмысының тиімділігі бала-бақша ішіндегі процестермен ғана өлшенбейді, оны отбасындағы тәрбиелік жағдайлармен байланыстыра қарау қажет, сондықтан біздің бөбекжай ата-ананы «сырттай бақылаушы» немесе тек қаржы төлейтін субъект емес, баланың дамуындағы толыққанды серіктес ретінде қарастырады; осы мақсатта ата-аналар комитеті, топтық чаттар, ай сайынғы жеке кеңестер, даму динамикасы бойынша жеке портфолио көрсету, отбасылық мерекелер, шеберлік сабақтары мен тренингтер ұйымдастырылады. Мұндай формат ата-аналардың бала дамуына қатысты сауатын көтеріп қана қоймай, оларға мектепке дейінгі жас психологиясын, жасерекшелік дағдарыстарды, үй тапсырмаларын шамадан тыс берудің зиянын, экран уақытының шегін, қауіпсіз интернет ережелерін түсіндіруге мүмкіндік береді; демек, бөбекжай педагогтары ата-аналармен бірге баланың өмірлік дағдыларын, әдепті мінез-құлық нормаларын, өзін-өзі қызмет ету дағдыларын (киіну, жинастыру, қарапайым тұрмыстық еңбек) үйде де бекітуге қол жеткізеді. Бұдан бөлек, жергілікті кітапхана, өнер мектебі, денсаулық сақтау ұйымдары, мәдениет үйімен әлеуметтік әріптестік орнату арқылы балаларды кең әлеуметтік ортаға біртіндеп шығару, олардың қоғамдық орындардағы мінез-құлық ережесін үйренуіне жағдай жасау көзделеді, ал бұл баланың мектепке әлеуметтік-психологиялық дайындығын күшейтеді.

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ЖӘНЕ ҚАУІПСІЗДІК ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ

Бөбекжайдың басты міндеттерінің бірі – баланы тек оқыту емес, оның денсаулығын сақтау және нығайту, өйткені мектепке дейінгі жастағы балалардың иммундық жүйесі әлі де қалыптасу үстінде болады және ұжымдық ортада инфекциялық тәуекел жоғары; осыған байланысты біздің бөбекжайда күн тәртібі СанЕмН талаптарына сай құрылып, таза ауада серуендеу, тыныс алу гимнастикасы, саусақ және көз жаттығулары, музыкалық-ритмдік қимылдар, релаксациялық минуттар, дәрумендендірілген тамақтану, маусымдық профилактикалық шаралар жүйелі жүргізіледі. Қауіпсіздік мәселесіне келгенде, үй-жайлардың желдетілуі, ойын алаңдарының жұмсақ жабындымен қапталуы, өткір заттардан қорғалу, эвакуациялық жоспарларды балалардың жасына сай ойын түрінде түсіндіру, тәрбиешілердің алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын тұрақты түрде жаңарту, сондай-ақ киберқауіпсіздік элементтерін (цифрлық құрылғыларды тәрбиелік мақсатта қолданғанда) енгізу қарастырылған; мұның бәрі балалардың өз денсаулығын бағалауға, қауіп төнген жағдайда ересекке жүгінуге, дене қимылын реттеуге, тазалық пен ұқыптылық дағдыларын игеруге көмектеседі. Денсаулықты сақтау бағыты ата-аналармен бірлескен ақпараттық бюллетеньдер, дәрігер-педиатр, логопед, психолог кеңестері арқылы да күшейтіледі, себебі көптеген

денсаулық және тіл мәселелері ерте жаста анықталса, оңай түзетіледі.

ЦИФРЛАНДЫРУ МЕН ИННОВАЦИЯНЫ ЕНГІЗУ

Білім беру жүйесі цифрлық трансформациядан өтіп жатқан қазіргі кезеңде бөбекжайдың да ақпараттық-коммуникациялық технологияларды шеттетпей, бірақ оларды баланың жас ерекшелігіне сай, дозаланған, тәрбиелік құндылығы бар форматта қолдануы маңызды; біздің бөбекжайда интерактивті тақталар мен проекторлар тек мультфильм көрсету үшін емес, сөздік қорын кеңейтетін суретті жаттығулар, логикалық тізбектер, дыбыстау мен буындау ойындары, музыкамен қимылдарды сәйкестендіру тапсырмалары үшін пайдаланылады, ал бұл, өз кезегінде, балалардың назарын шоғырландыруға, көру-есту каналдары арқылы ақпаратты қабылдауын күшейтуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, ата-аналар үшін онлайн кері байланыс жүйесі, баланың күнделікті қатысуы мен жетістіктерін тіркейтін қарапайым электрондық журнал, фотоесеп пен хабарламалар жіберілетін платформа қолданылады, бұл ата-аналарға бөбекжайдағы үдерістерді уақтылы біліп отыруға, тәрбиешімен диалогты жылдам орнатуға, баланың дамуын бірлесіп бақылауға жағдай жасайды. Инновацияның тағы бір бағыты – ойын терапиясы, арт-терапия, сенсорлық интеграция элементтерін енгізу, олар әсіресе эмоциялық қозғыштығы жоғары, тілдік дамуы кешеуілдеген, әлеуметтік ортада сенімсіздік танытатын балаларға пайдалы; осындай әдістерді жүйелі қолдану бөбекжайды тек білім беретін емес, түзете-дамыта алатын ортаға айналдырады.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қорыта айтқанда, «Біздің бөбекжай» – жай ғана балаларды күндіз қарайтын орын емес, ол баланың тұлғалық, тілдік, әлеуметтік, эмоциялық және денелік дамуын тұтас қарастыратын, отбасымен және қоғаммен өзара байланыста жұмыс істейтін, ұлттық құндылықтарды қазіргі заманның цифрлық және инновациялық мүмкіндіктерімен ұштастыратын, инклюзивті және қауіпсіз тәрбиелік кеңістік болып табылады; мұнда әрбір педагог кәсіби рефлексияға қабілетті, баланың бойындағы әлеуетті уақтылы байқап, оны дамыту жолдарын таба алатын тұлға ретінде әрекет етеді, ал ата-ана баланың даму траекториясын бірге құратын серіктеске айналады. Мұндай модель мектепке дейінгі білім берудің сапасын арттырып қана қоймай, болашақта бастауыш мектепке түсетін балалардың даярлығын біріздендіруге, қала мен ауыл арасындағы білім беру алшақтығын азайтуға, ең бастысы – ұлттық болмысын сақтай отырып, заманауи ортаға бейімделген ұрпақ тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.